

УДК 311.14:[005.584.1:331.522]-044.337(477)

Л. Г. Ткаченко,

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,

провідний науковий співробітник,

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України,

E-mail: lidia1tkachenko@gmail.com

Удосконалення моніторингу зареєстрованого ринку праці

Моніторинг зареєстрованого ринку праці потребує вдосконалення в напрямі наближення до стандартів Європейської статистики. Проведений аналіз відповідності адміністративних даних Державної служби зайнятості України методології Євростату та зіставлення фактичних статистичних даних дали змогу обґрунтувати три основні напрями такого наближення: збільшення охоплення явищ / процесів на ринку праці; переоцінка вагомості індикаторів з погляду цілей політики; запровадження класифікацій Євростату щодо політики ринку праці.

Ключові слова: ринок праці, безробіття, зареєстроване безробіття, політика ринку праці, активні та пасивні програми ринку праці, адміністративні дані, моніторинг.

Відслідковування прогресу в досягненні мети певної політики потребує наявності достатньо деталізованої та регулярно оновлюваної інформації про поточний стан і розвиток у відповідній сфері. Тому важливою складовою процесу формування та реалізації політики є моніторинг, що зв'язує інформаційними потоками планування та координацію заходів політики з оцінкою результатів і прийняттям подальших рішень. Зазвичай під моніторингом мається на увазі регулярне відстеження ходу і результатів реалізації програми / політики на основі вимірювання визначеної системи показників [1, с. 61].

Стосовно політики ринку праці такий моніторинг базується, передусім, на адміністративних даних служб зайнятості, які є уповноваженими агентами для здійснення публічних інтервенцій на ринку праці з метою підвищення ефективності його функціонування та зменшення дисбалансів. Відмінність таких інтервенцій від загальної політики зайнятості полягає в тому, що вони спрямовані на соціальний захист визначених груп населення. Зазвичай вирізняють три цільові групи:

- 1) особи, зареєстровані як безробітні в публічній службі зайнятості;
- 2) особи, які наразі є зайнятими, але мають ризик недобровільної втрати роботи через складне економічне становище їх роботодавця;
- 3) особи, які наразі є неактивними, але мають ризики опинитися у не вигідному становищі або зустріти перешкоди при входженні чи поверненні до робочої сили, наприклад жінки після перерви в зайнятості з сімейних причин, молодь при пошуку першого робочого місця, люди старшого віку або з інвалідністю [2, с. 5].

В Україні охоплене поле діяльності державної служби зайнятості (далі – ДСЗ) часто називають зареєстрованим ринком праці, маючи на увазі,

що всі учасники та події проходять реєстрацію в територіальних органах ДСЗ. На нашу думку, до речності терміна “зареєстрований ринок праці” пояснюється не лише фактом реєстрації, а й занесенням інформації до внутрішнього реєстру ДСЗ. Державна служба зайнятості має унікальний корпоративний продукт – Єдину інформаційно-аналітичну систему (ЄІАС), яка не лише забезпечує інформаційно-технологічну підтримку робочих процесів ДСЗ та обмін даними з іншими державними установами / реєстрами, а й здатна продукувати велику кількість адміністративних даних у вигляді статистичних звітів (стандартних чи на окремий запит). З 2011 р. у ЄІАС здійснюється повний облік усіх видів послуг і персоніфікований облік усіх клієнтів – як шукачів роботи, так і власників вакансій (за винятком учасників масових заходів, які проводяться за межами офісів ДСЗ) [3].

Водночас при застосуванні терміна “зареєстрований ринок праці” потрібно уникати асоціацій з юридичним оформленням чи ступенем відповідності чинному законодавству (як роблять, наприклад, при вирішенні формальної і неформальної зайнятості). Цей термін позначає частину попиту та пропозиції, учасники якої скористалися соціальним захистом та / або посередницькими послугами ДСЗ, тобто були залучені до інтервенцій на ринку праці із занесенням відповідної інформації до її бази даних.

З урахуванням сказаного вище, під моніторингом зареєстрованого ринку праці в цій статті розуміється моніторинг політики ринку праці на основі адміністративних даних ДСЗ.

Політика ринку праці та її інформаційні аспекти посідають чільне місце в сучасних публікаціях вітчизняних науковців. В. Саріогло та Г. Терещенко досліджують методи оцінювання результатів соціально-економічної політики [4, с. 316–336]. Фахівці Інституту підготовки кадрів ДСЗ ведуть

пошук нових підходів і методів функціонування ДСЗ, включаючи статистичний аспект [5]. Л. Ільч оцінює інтенсивність структурних зрушень у сукупному попиті на робочу силу, у тому числі за показниками ДСЗ [6]. Водночас залишається потреба в удосконаленні моніторингу зареєстрованого ринку праці, зокрема у контексті проголошеного курсу на євроінтеграцію.

Метою статті є аналіз відповідності адміністративних даних ДСЗ методології Європейської статистики та розроблення рекомендацій щодо їх наближення до стандартів ЄС.

Проведення моніторингу ринку праці, аналізу попиту та пропонування робочої сили та висвітлення відповідної інформації віднесено до функцій ДСЗ на рівні Закону України “Про зайнятість населення” [7]. З огляду на це і завдяки наявності ЄІАС Державна служба зайнятості оперативно і досить детально публікує свої адміністративні дані, чим вигідно вирізняється серед інших органів соціального захисту. ДСЗ долучається до поширення статистичних даних обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної актив-

ності (національний аналог обстеження робочої сили) та обстеження підприємств з питань праці, що проводяться на постійній основі Держстатом України. Крім того, ДСЗ публікує та використовує у своїй роботі тематичні аналітичні матеріали науково-публіцистичного характеру з різних джерел.

Однак порівняння адміністративних даних ДСЗ із аналогічними даними Євростату дає підстави для висновку про необхідність подальшого удосконалення перших за такими напрямками.

Збільшення охоплення явищ / процесів на ринку праці. Найбільш явним прикладом невідповідності адміністративних даних ДСЗ не лише європейській практиці, а й фактичним тенденціям національного ринку праці є динаміка показників зареєстрованого безробіття (табл. 1, за даними [8]). У найсприятливіших для вітчизняної економіки 2006–2007 рр. ланцюгова динаміка чисельності зареєстрованих безробітних цілком узгоджувалася з динамікою чисельності безробітних за методологією МОП. Однак у подальші роки зміни в цих показниках не просто втратили пропорційність, а й часто стали різноспрямованими.

Таблиця 1

Порівняння середньорічної кількості безробітних за методологією МОП та безробітних, зареєстрованих у ДСЗ

Роки	Безробітні, тис. осіб				Зареєстровані безробітні у ДСЗ, % до безробітних за методологією МОП
	за методологією МОП		зареєстровані у ДСЗ		
	чисельність	зміна за рік	чисельність	зміна за рік	
2005	1 600,8	х	891,9	х	55,7
2006	1 515,0	–85,8	784,5	–107,4	51,8
2007	1 417,6	–97,4	673,1	–111,4	47,5
2008	1 425,1	7,5	596,0	–77,1	41,8
2009	1 958,8	533,7	693,1	97,1	35,4
2010	1 785,6	–173,2	452,1	–241,0	25,3
2011	1 732,7	–52,9	505,3	53,2	29,2
2012	1 657,2	–75,5	467,7	–37,6	28,2
2013	1 576,5	–80,7	487,6	19,9	30,9
2014	1 847,6	271,1	458,6	–29,0	24,8
2015	1 654,7	–192,9	461,1	2,5	27,9
2016 (9 міс.)	1 662,2	24,6	429,5	–43,4	25,8

Особливо великий розрив спостерігався у кризових роках, коли безробіття за методологією МОП різко зростало, а число зареєстрованих у ДСЗ залишалося стабільним або навіть зменшувалося. Наприклад, упродовж 2014 р. чисельність зареєстрованих безробітних зменшилася на 29,0 тис. осіб, тоді як безробітних за методологією МОП – зросла на 271,1 тис. осіб. За 9 місяців 2016 р. зареєстроване

безробіття щодо відповідного періоду попереднього року зменшилося на 43,4 тис. осіб, за методологією МОП – зросло на 24,6 тис. осіб. Виходить, що під час нинішньої гострої кризи в Україні лише один із чотирьох безробітних реєструється в ДСЗ та користується відповідним соціальним захистом.

Порівняння наявних аналогічних показників у країнах ЄС засвідчує, що більш поширеною є кар-

тина, коли чисельність зареєстрованих безробітних перевищує безробіття за методологією МОП (рис. 1, розраховано за даними [9]). Євростат попереджає, що критерії визначення осіб, які можуть отримати статус зареєстрованого безробітного, в національних законодавствах різняться, і рекомендує уникати прямих міждержавних зіставлень. Можна припустити, що “надлишок” зареєстрова-

ного безробіття виникає, зокрема, внаслідок різної ідентифікації осіб, яким достроково призначено пенсію з причин ринку праці (early retirement benefit for labour market reasons): такі особи залишаються зареєстровані як безробітні в публічних службах зайнятості, але в обстеженні робочої сили згідно з критеріями МОП вони класифікуються як неактивні.

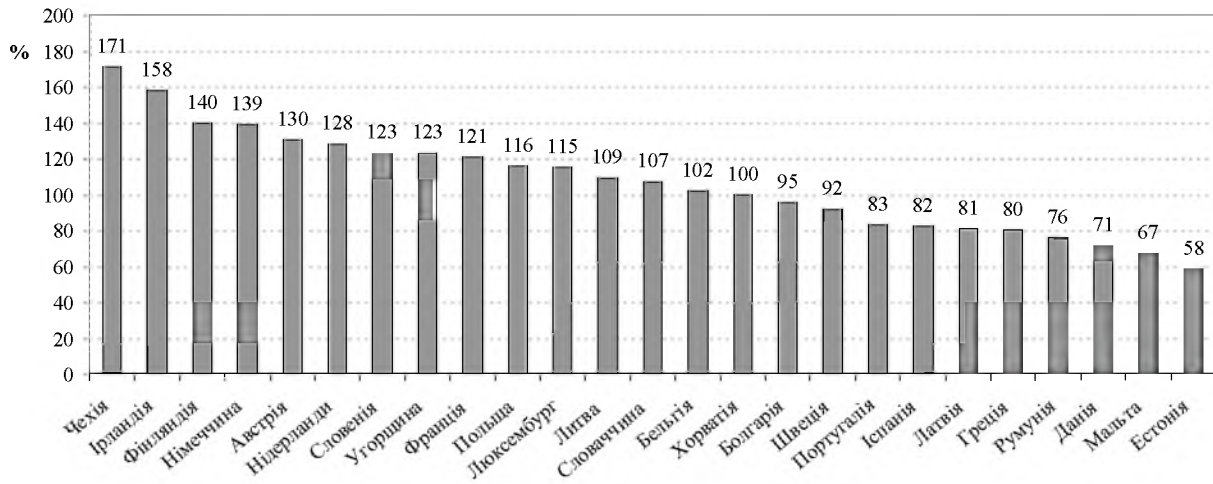

Рис. 1. Зареєстровані безробітні, % до безробітних за методологією МОП у країнах ЄС, 2014 р.

Згідно з Законом України “Про зайнятість населення”, статус безробітного може набути особа працездатного віку до призначення пенсії (зокрема, на пільгових умовах або за вислугу років), яка через відсутність роботи не має заробітку або інших передбачених законодавством доходів, готова та здатна приступити до роботи. Право на цей статус мають також особи з інвалідністю молодше пенсійного віку, які отримують пенсію по інвалідності або аналогічну державну соціальну допомогу, та особи віком до 16 років, які працювали і були звільнені у зв’язку з організаційними змінами (перепрофілюванням підприємств, скороченням чисельності / штату тощо) [7]. Таке визначення не містить прямих обмежувальних критеріїв, які могли б пояснити існуюче критичне співвідношення показників зареєстрованого безробіття і безробіття за методологією МОП. Навіть віковий критерій не відіграє ролі, оскільки серед безробітних за методологією МОП практично відсутні особи старше працездатного віку. Інша справа, що закон дає багато зачіпок задля припинення реєстрації безробітного так би мовити з ініціативи ДСЗ, наприклад у випадку дворазової відмови від пропонування підходящої роботи (критерії визначення підходящої роботи є окремою темою дослідження).

Також впливають істотні відмінності у підходах до визначення зайнятого населення. Чинне національне законодавство відносить до зайнятих, зокрема, членів особистих селянських господарств, якщо робота в цьому господарстві є

для них основною. Згідно з Резолюцією 19-ї Міжнародної конференції статистиків праці (жовтень 2013 р.), зайнятість – це праця, яка здійснюється для інших в обмін на плату або дохід; виробництво товарів і послуг для власного кінцевого споживання є окремою самостійною формою праці [10]. За методологією МОП, на якій ґрунтується програма обстеження з питань економічної активності, до зайнятих можуть бути віднесені лише ті члени особистих селянських господарств, що виробляють продукцію здебільшого для продажу чи бартеру.

Доречно нагадати, що законодавчі зміни, якими членів особистих селянських господарств включено до переліку категорій зайнятого населення, відбулися наприкінці 2008 р., тобто під час розгортання фінансово-економічної кризи, і ставили за мету зупинити зростання видатків на виплату допомоги по безробіттю [11]. Ефектом було двократне скорочення чисельності зареєстрованих безробітних із сільської місцевості, які до цього становили понад половину всіх зареєстрованих безробітних.

Аналіз чинного законодавства та статистичних даних дає підстави зробити висновок, що наразі юридичні критерії та практика надання і припинення статусу зареєстрованого безробітного підпорядковані меті штучного стримування зростання чисельності зареєстрованих безробітних, щоб запобігти збільшенню видатків Фонду загальнообов’язкового державного соціального

страхування на випадок безробіття. Як наслідок, динаміка показників зареєстрованого безробіття не може вважатися адекватним відображенням тенденцій на ринку праці та / або структурних характеристик безробітних. На нашу думку, визначення рівня зареєстрованого безробіття як відношення чисельності зареєстрованих безробітних до населення працездатного віку або до економічно активного населення взагалі не має практичного сенсу і лише вносить плутанину серед недосвідчених користувачів інформації.

Виходячи з мети політики ринку праці, діяльність ДСЗ має бути спрямована на соціальний захист визначених груп населення, тому існує потреба перегляду практичних підходів та пов'язаних норм законодавства у такий спосіб, щоб представники цих цільових груп були максимально охоплені необхідним статусом. Навіть якщо вони не матимуть або вичерпають право на одержання допомоги по безробіттю принаймні частина періоду зареєстрованого безробіття буде зарахована до страхового стажу, що важливо для набуття пенсійних прав.

Збільшення охоплення безробітних реєстрацією в ДСЗ дасть змогу залучити більше людей до офіційного працевлаштування. Наразі вже важко сказати, що є наслідком, а що причиною: чи працюють люди неформально через те, що не мають доступу до захисту від безробіття, чи вони не мають права на страхові виплати через неформальну зайнятість.

З погляду статистики, “живі” показники зареєстрованого безробіття будуть слугувати не лише надійною базою для розроблення ефективних інструментів і заходів політики, а й орієнтиром для оцінки якості та моделювання показників безробіття за методологією МОП, зокрема на рівні малих територій та цільових груп.

Переоцінка вагомості індикаторів з погляду відповідності цілям політики. Нині переважна більшість представників уряду і соціальних партнерів оцінюють результати діяльності ДСЗ передусім за рівнем працевлаштування. Тому для співробітників ДСЗ важливо якомога швидше влаштувати на роботу всіх, хто до них звертається, причому бажано без надання статусу зареєстрованих безробітних. Концентрація уваги на показниках рівня працевлаштування призводить до того, що ДСЗ по суті працює над заповненням заявлених роботодавцями вакансій, тоді як завдання соціального захисту для безробітних та сприяння їм у пошуках найбільш підходящої роботи відходить на другий план. При цьому ДСЗ має важелі тиску на безробітних, спонукаючи їх влаштуватися на відверто не кращу роботу (зокрема за рівнем заробітку) або просто зніматися з обліку. Професійне навчання також здійснюється переважно під замовлення роботодавців, тобто наміри і бажан-

ня шукачів роботи тут також мають не головне значення.

Зациклення на задоволенні поточних потреб роботодавців поряд з обмеженим фінансуванням заходів активної політики фактично перекреслюють можливості ДСЗ щодо плановірних, цілеспрямованих структурних трансформацій зайнятості. Як наслідок, працевлаштування безробітних за сприяння ДСЗ відбувається на робочі місця у традиційні сектори економіки за найбільш масовими професіями та кваліфікаціями. Так, у 2015 р. найбільша чисельність працевлаштованих припадала на сільське господарство (119,7 тис. осіб, або 26,9% загальної чисельності), ще 71,4 тис. (16,1%) – на торгівлю, ще понад 70 тис. осіб – на бюджетну соціальну сферу. На промислові підприємства були працевлаштовані 98,8 тис. осіб (здебільшого на робітничі професії), до сектору бізнес-послуг – усього лише 27,9 тис. осіб [12, с. 186]. За структурою заявлених вакансій можна припустити, що роботодавці цього сектору загалом не схильні звертатися до послуг ДСЗ.

Особливо слід застерегти від спроб використовувати дані ДСЗ про кількість та структурні характеристики вакансій для оцінки та прогнозування попиту на робочу силу. Навіть якщо об'єднати дані ДСЗ і найбільших приватних компаній, які надають посередницькі послуги на ринку праці, сукупна кількість відомих вакансій буде незрівнянно менша, ніж кількість зайнятих робочих місць. Тобто кількість вакансій відображає лише незначну частку сукупного попиту на робочу силу. Також треба взяти до уваги, що вакантними значно частіше стають і суттєво довше залишаються не надто привабливі робочі місця, за які немає сенсу особливо триматися. Тому серед вакансій завжди буде більше робочих місць невисокої якості, ніж серед зайнятих.

З огляду на вищесказане для цілей оцінки та прогнозування попиту на робочу силу потрібно орієнтуватися на тенденції в сукупному попиті, передусім у структурі зайнятості. Для аналізу масштабів та структури поточних вакансій доцільно взяти на озброєння індикатор, який використовує Євростат, – рівень вакантності робочих місць; він розраховується як процентне відношення загальної кількості вакансій до суми вільних і зайнятих робочих місць [13].

Запровадження класифікацій Євростату щодо політики ринку праці. Європейська методологія політики ринку праці виокремлює три типи інтервенцій:

1) послуги – охоплюють всі види послуг і діяльності публічних служб зайнятості та / або інших установ з публічним фінансуванням, які полегшують інтеграцію безробітних та інших шукачів роботи на ринку праці або допомагають

роботодавцям у найманні та відборі персоналу, включаючи адміністративні функції, загальне керівництво й іншу діяльність у рамках повноважень публічних служб зайнятості;

2) заходи – охоплюють заходи активізації безробітних та інших цільових груп, включаючи професійне навчання, стимули до працевлаштування, захист і підтримку зайнятості та реабілітації, пряме створення робочих місць та стимули до заснування власного бізнесу;

3) підтримка – охоплює фінансову допомогу з метою компенсування особи втрати заробітку (переважно у вигляді допомоги про безробіття) або передбачає можливість дострокового виходу на пенсію [2, с. 7–8].

Типологізація інтервенцій політики ринку праці дає змогу чітко розділити активні та пасивні програми: до активних належать заходи, до пасивних – підтримка, а послуги характеризують не програми, а поточну діяльність. Подальша класифікація видів інтервенцій забезпечує чітке струк-

турування видатків та учасників за єдиними підходами. Також цей поділ дає змогу обґрунтувати необхідність досить відчутних адміністративних видатків на забезпечення діяльності служби зайнятості, без яких вона не зможе виконувати свої функції публічного посередника на ринку праці. У більшості країн ЄС видатки на послуги, які в тому числі включають адміністративні видатки публічних служб зайнятості, становлять 8–11% загальної суми видатків на політику ринку праці, а в деяких країнах (Румунія, Німеччина, Чеська Республіка, Мальта) ця частка сягає 20% і більше [14].

На наше переконання, запровадження методології і класифікацій Євростату щодо політики ринку праці в практику діяльності ДСЗ матиме вирішальне значення для удосконалення процесів цілепокладання та бюджетування цієї політики в Україні. Подальші дослідження політики ринку праці та її моніторингу мають фокусуватися також на рівні захищеності конкретних цільових груп населення.

Список використаних джерел

1. Соціальні результати державних програм: теоретико-методологічні та прикладні аспекти оцінювання : [монографія] / за ред. Е. М. Лібанової ; Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України. – Умань : Видавець “Сочінський”, 2012. – 312 с.
2. European Commission. Labour market policy statistics – Methodology 2013. – Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. – 65 pp.
3. Перехід у промислово експлуатацію модернізованої системи ЄІАС(.NET) розпочато! Офіційний сайт Державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=220055
4. Людський розвиток в Україні. Модернізація соціальної політики: регіональний аспект [колект. монографія] / за ред. Е.М. Лібанової ; Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України. – Київ, 2015. – 356 с.
5. Модернізація державних служб зайнятості на ринку праці (науково-аналітичний огляд) : [кол. монографія] / Ю. М. Маршавін, М. В. Судаков, В. І. Костриця та ін. ; [за заг. ред. М. В. Судакова] ; Ін-т підготовки кадрів Держ. служби зайнятості України. – К. : ІПК ДСЗУ, 2016. – 113 с.
6. Ільч Л. М. Формування сукупного попиту на робочу силу в контексті структурних трансформацій національної економіки / Л. М. Ільч // Статистика України. – 2016. – № 1. – С. 50–59.
7. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI, станом на 30.08.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/5067-17>
8. Основні показники ринку праці (квартальні дані). Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/rp/oprp/oprp_u/arh_oprp_u.htm
9. Labour market policy. Official site of the Eurostat [Electronic resource]. – Access mode : <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/main-tables#> – Screen title.
10. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization: Adopted by the 19th International Conference of Labour Statisticians (October 2013). Official site of the ILO [Electronic resource]. – Access mode : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf
11. Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення : Закон України від 25.12.2008 р. № 799-VI, станом на 01.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/799-17>
12. Економічна активність населення України 2015 : [стат. зб.] / відп. за вип. І. В. Сенік ; Державна служба статистики України. – К. : ДП “Інформ.-аналіт агентство”, 2016. – 202 с.

13. Job vacancies. Official site of the Eurostat [Electronic resource]. – Access mode : <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/job-vacancies> – Screen title.
14. Public expenditure on labour market policies, by type of action. Official site of the Eurostat [Electronic resource]. – Access mode : <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00076> – Screen title.

References

1. Libanova, E. M. (Eds.). (2012). *Sotsialni rezultaty derzhavnykh prohran: teoretyko-metodolohichni ta prykladni aspekty otsiniuvannia* [Social results of government programs: theoretical, methodological and applied aspects of evaluation]. In-t demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy. Uman: Vydavets "Sochinskyi" [in Ukrainian].
2. *European Commission. Labour market policy statistics – Methodology 2013* (2013). Luxembourg: Publications Office of the European Union [in English].
3. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby zainiatosti Ukrainy [Official site of the State Employment Service of Ukraine]. [dcz.gov.ua](http://www.dcz.gov.ua). Retrieved from http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=220055 [in Ukrainian].
4. Libanova, E. M. (Eds.). (2015). *Liudskyi rozvytok v Ukraini. Modernizatsiia sotsialnoi polityky: rehionalnyi aspekt* [Human development in Ukraine. Modernisation of social policy: a regional perspective]. Kyiv: In-t demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy [in Ukrainian].
5. Marshavin, Y. M., Sudakov, M. V., Kostriysia, V. I., Virchenko, A. A., & Borimchuk M. Yu. (2016). *Modernizatsiia derzhavnykh sluzhb zainiatosti na rynku pratsi (naukovo-analitychnyi ohliad)* [Modernization of public employment services in the labor market (research and analytical review)]. M. V. Sudakov (Ed.). Kyiv : IPK DSZU. [in Ukrainian].
6. Ilich, L. M. (2016). Formuvannia sukupnogo popytu na robochu sylu v konteksti strukturnykh transformatsii natsionalnoi ekonomiky [Formation of aggregate demand for labour force in the context of structural transformations of national economy]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 1, 50–59 [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy vid 05.07.2012 r. № 5067-VI, stanom na 30.08.2016 r. "Pro zainiatist naseleennia" [Law of Ukraine of July 05, 2012 as of August 30, 2016 "On Employment of Population"]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/go/5067-17> [in Ukrainian].
8. Osnovni pokaznyky rynku pratsi (kvartalni dani). Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Main Indicators of the Labour Market (Quarterly Data). Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. ukrstat.gov.ua. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/rp/oprp/oprp_u/arh_oprp_u.htm [in Ukrainian].
9. Labour market policy. Official site of the Eurostat. ec.europa.eu/eurostat. Retrieved from <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/main-tables#> [in English].
10. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization : Adopted by the Nineteenth International Conference of Labour Statisticians (October 2013). Official site of the ILO. [ilo.org](http://www.ilo.org). Retrieved from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf [in English].
11. Zakon Ukrainy vid 25.12.2008 r. № 799-VI, stanom na 01.01.2013 r. "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo zmenshennia vplyvu svitovoi finansovoi kryzy na sferu zainiatosti naseleennia" [Law of Ukraine of December 25, 2008 as of January 01, 2013 "On amendments to some laws of Ukraine concerning the reduction influence of world financial crisis on employment"]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/go/799-17> [in Ukrainian].
12. Ekonomichna aktyvnist naseleennia Ukrainy 2015: Stat. zb. [Economic Activity of Population in Ukraine 2015. Statistical Yearbook]. (2016). *State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv: DP "Inform.-analit ahentstvo" [in Ukrainian].
13. Job vacancies. Official site of the Eurostat. ec.europa.eu/eurostat. Retrieved from <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/job-vacancies> [in English].
14. Public expenditure on labour market policies, by type of action. Official site of the Eurostat. ec.europa.eu/eurostat. Retrieved from <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00076> [in English].

Л. Г. Ткаченко,

кандидат економічних наук, старший научний співробітник,

ведучий научний співробітник,

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України

Совершенствование мониторинга зарегистрированного рынка труда

Мониторинг зарегистрированного рынка труда требует усовершенствования в плане приближения к стандартам Европейской статистики. Проведенный анализ соответствия административных данных Государственной службы занятости Украины методологии Евростата и сопоставление фактических статистических данных позволили обосновать три основных направления такого приближения: увеличение охвата явлений/процессов на рынке труда; переоценка значимости индикаторов с точки зрения соответствия целям политики; введение классификаций Евростата в сфере политики рынка труда.

Ключевые слова: *рынок труда, безработица, зарегистрированная безработица, политика рынка труда, активные и пассивные программы рынка труда, административные данные, мониторинг.*

L. H. Tkachenko,

PhD in Economics, Senior Research Fellow,

Leading Researcher,

Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the NAS of Ukraine

Improving the Monitoring of the Registered Labour Market

The registered labour market constitutes a segment of demand and supply with participants taking use of the social protection and/or intermediate services of the employment office, e. g. being subject to interventions at labour market with relevant data recorded in the employment office database. The need to harmonize administrative data of the Ukrainian State Employment Service to methodologies and standards of the European statistics has become especially important in the context of the Euro-integration course, proclaimed by Ukraine.

Ukraine features a very wide gap between the registered unemployment indicators and the unemployment measured by the ILO methodology. The trends of domestic and ILO measures of unemployment may be incommensurable and even divergent, especially in crisis periods: while in 2014 the registered unemployment in Ukraine fell by 29 thousand persons, it grew by 271.1 thousand by the ILO methodology. In spite of the severity of the current crisis, only one of the four unemployed persons registers in the Ukrainian State Employment Service and, thus, is entitled for social protection. In EU countries, the more common situation is one with the registered unemployment higher than that measured by the ILO methodology.

The legal criteria and practices of granting and suspending the status of registered unemployed, existing in Ukraine, are meant to constrain artificially the increasing numbers of registered unemployed, to avoid extra spending. Because the dynamic series on registered unemployment in Ukraine cannot be considered as an adequate measurement of the labour market tendencies and/or structural characteristics of the unemployed, it cannot be used for quality assessment of unemployment indicators or their modeling by the ILO methodology, at the level of small territories and target groups in particular.

Due to the focus on job placement indicators in assessing the Ukrainian State Employment Service performance, its effort is concentrated on filing of vacancies announced by employers, whereas the assistance in searching more suitable jobs for unemployed persons becomes a matter of secondary importance. Data on numbers and structural characteristics of vacancies are often taken for assessment and forecasting of the demand for labour force. However, these data measure only the small segment of the total demand for labour force, often with lower quality or skills. Another problem related with administrative data of the Ukrainian State Employment Service is lack of a clear classification of interventions, required, inter alia, to draw the line between active and passive programs of labour market.

The analysis enables for outlining three principal areas for improvement of the monitoring of the registered labour market: extending the coverage of phenomena/processes at labour market; revaluation of the indicators' weight in view of their conformity to the political objectives; introduction of the Eurostat classification for labour market policy.

Keywords: *labor market, unemployment, registered unemployment, labor market policy, active and passive programs of labor market, administrative data, monitoring.*

Бібліографічний опис для цитування:

Ткаченко Л. Г. Удосконалення моніторингу зареєстрованого ринку праці / Л. Г. Ткаченко // Статистика України. – 2016. – № 4. – С. 44–50.